

59 על בהמה שקודם המעשר אינה קדושה, וְלֹא עַל שְׂבֵכָר קְדוּשׁ –
 60 שהיה בה קדושה קודם המעשר.
 61 מקשה הגמרא: מַעְמָא דְתַתְּבּוּ רְחִמְנָא וְהִיָּה קְדוּשׁ לְפִטוּר קְדוּשִׁים
 62 קלים ממעשר, הֲאֵל לֹא חֲבִי הוּא אֲמִינָא חִיילָא קְדוּשַׁת מַעְשֵׁר
 63 עֵילוּיָהּ – אולם ללא מיעוט זה, היתה חלה קדושת מעשר על קדשים
 64 קלים, הַשְׁתָּא קְדוּשַׁת הַמְּוֹרָה אֲקָדוּשָׁה קְלָה לֹא חִיילָא – ומה אם
 65 קדושה חמורה אינה חלה על קדושה קלה, קְדוּשַׁת קְלָה אֲקָדוּשָׁה
 66 קְלָה מִיפְעִיא – וכי נצרך לומר שקדושת מעשר הקלה אינה חלה על
 67 קדושה קלה של שאר קדשים קלים.
 68 הגמרא מבארת היכן מצינו שאין קדושה חמורה חלה על קדושה
 69 קלה: מֵאֵי הִיא, דְתַנֵּן (תמורה לב), אֶחָד קְדוּשִׁי מִזְבַּח וְאֶחָד קְדוּשִׁי
 70 בְּדֶק הַבַּיִת, אִין מְשַׁנֵּין אוֹתָם מִקְדוּשָׁה לְקְדוּשָׁה – בהמה שהוקדשה
 71 לבדק הבית אין מקדישים אותה למזבח, אף שקדושת מזבח חמורה
 72 מבדק הבית. הוקדשה למזבח אין מקדישים אותה לבדק הבית,
 73 כלומר שיהא חייב ליתן דמיה לבדק הבית, אֲבָל מִקְדִּישִׁין אוֹתוֹ –
 74 את הקדוש למזבח הַקְדָּשׁ עֵילוּי לְקְדוּשִׁי בְּדֶק הַבַּיִת, שטובת הנאה
 75 שיש לו מבהמה זו הקדושה למזבח, יתן לבדק הבית, וּמְחַרְמִין אוֹתוֹ
 76 – וכן יכול להחרים ולתן לכהן דמי טובת הנאה שיש לו מבהמה
 77 הקדושה למזבח. ומבואר בזה שאין קדושת מזבח החמורה חלה על
 78 קדושת בדק הבית הקלה, ואם כן כל שכן שקדושת מעשר שהיא
 79 קדושה קלה, לא תחול על קדשים קלים, ומדוע הוצרך הכתוב לבעט
 80 קדשים קלים ממעשר בהמה. מתרצת הגמרא: מַהוּ דְתִימָא – שמא
 81 תאמר הַתֵּם – מה ששנינו שאין קדושת מזבח חלה על קדושת בדק
 82 הבית, הוא משום דְבָל בְּהֵמָה לֹא עֵלְוָה קְיָימָא – אין כל הבהמות
 83 עומדות להקרבה, שהרי רובם עומדות לאכילה, ולכן אינו יכול
 84 להחיל עליה קדושת מזבח. אֲבָל הָבָא – כאן לגבי מעשר בהמה, כיון
 85 דְבָל בְּהֵמָה לְמַעְשֵׁר קְיָימָא – כל בהמה עומדת מתחילתה להתעשר,
 86 לכן, אף על גב דְאֲקָדְשָׁה לְקַרְבָּן, לֹא פָקַע אִיפּוּרָא דְמַעְשֵׁר מִינָהּ
 87 – לא יפקע חיוב מעשר בהמה ממנה, ולכן הוצרך הפסוק 'יהיה קדש'
 88 ללמדנו שבהמת קדשים קלים פטורה ממעשר בהמה.
 89 מקשה הגמרא: לְמָא נִפְקָא מִינָהּ – איזה דין היה יוצא אם קדושת
 90 מעשר היתה חלה על קדשים קלים, שהוצרכנו לומר שאינה חלה,
 91 והלא מעשר בהמה אינו יותר קדוש משאר קדשים קלים. מתרצת
 92 הגמרא: שאם יפול בה מום יהא אסור לפדותו ואסור למוכרו שלא
 93 יעבור בְּלֵא (יגאל) [יִמְכַר] [וְבֵלֵא (ימכר) [יגאל]] (ויקרא כז כח),
 94 וזו היא חומרא שיש רק במעשר ולא בשאר קדשים קלים. קָא מְשַׁמַּע
 95 לָן הַפְּסוּק יִזְיֵה קְדוּשׁ שְׁבַהמַת קְדוּשִׁים קְלִים פְּטוּרָה מִמַּעְשֵׁר בַּהֲמָה.
 96 שנינו במשנה: וְנוֹהֵג בְּכֶקֶר וּבַצֹּאן וְאִין מִתְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה,
 97 בְּכֶבֶשִׂים וּבְעֻזִים וּמִתְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה, בחדש ובישן ואינן מתעשרין
 98 מזה על זה.
 99 הגמרא מביאה ברייתא הדנה בדין חדש וישן. שנינו בברייתא: וְיִהְיוּ
 100 חֲדָשׁ וְיִשָּׁן מִתְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה, מִקַּל וְחֹמֶר, וְמָה כְּבָשִׂים וְעֻזִים
 101 שָׁהם מִיָּמִים שׁוֹנִים, וְהֵם בְּלָאִים זֶה בָּזֶה, מִכֹּל מִקוּם מִתְעַשְּׂרִין מִזֶּה
 102 עַל זֶה, חֲדָשׁ וְיִשָּׁן שְׂאִינָן בְּלָאִים זֶה בָּזֶה, וְכִי אִינוּ דִּין שְׂתִיעֵשְׂרוּ
 103 מִזֶּה עַל זֶה. תְּלִמּוּד לֹמַר (דברים יד כב) 'עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר, בְּשֵׁתִי
 104 מַעֲשְׂרוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אֶחָד מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה וְאֶחָד מַעֲשֵׁר דְבָנָן,
 105 וּבַהֲזִכִּיר הַכְּתוּב אֵת שְׁנֵי הַמַּעֲשְׂרוֹת יָחַד, וּמִקְדָּשׁ מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה
 106 לְמַעֲשֵׁר דְבָנָן, מָה – כשם שִׁמְעֵשֵׁר דְבָנָן מִחֲדָשׁ עַל הַיִּשָּׁן לֹא מִתְעַשֵּׁר,
 107 אלא צריך לעשר מפירות כל שנה על פירותיה, שהרי נאמר בו (שם)
 108 'עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר אֵת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיִּצָא הַשְּׂדֵה שָׁנָה שָׁנָה, אֵף
 109 מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה שְׁהוּקֵשׁ לְמַעֲשֵׁר דְבָנָן, מִחֲדָשׁ עַל הַיִּשָּׁן לֹא מִתְעַשֵּׁר,
 110 אלא צריך לעשר מבהמות שנולדו באותה שנה.
 111 מקשה הגמרא: אֵי חֲבִי חֲדָשׁ וִישָׁן אִין מִתְעַשְּׂרִים מִזֶּה עַל זֶה מִפְּנֵי
 112 הַהִיקָשׁ לְמַעֲשֵׁר דְבָנָן, בְּכֶבֶשִׂים וְעֻזִים נְמִי לִימָא – גם בכבשים ועזים
 113 נאמר שאינם מתעשרים מזה על זה, כיון שִׁמְקִישׁ הַכְּתוּב מַעֲשֵׁר
 114 בְּהֵמָה לְמַעֲשֵׁר דְבָנָן, וְמָה מַעֲשֵׁר דְבָנָן מִמִּין עַל שְׂאִינָן מִינֵי לֹא
 115 מִתְעַשֵּׁר, אֵף מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה מִמִּין עַל שְׂאִינָן מִינֵי לֹא מִתְעַשֵּׁר.
 116 מתרצת הגמרא: רַבִּי רְחִמְנָא – ריבתה התורה ואמרה (ויקרא כז

1 מתרצת הגמרא: הטעם שלא תקנו למנוע קדושת בכור בזמן הזה על
 2 ידי מכירת אוחן אמו לגוי, משום שאֲפִשֵׁר לעשות תקנה אחרת בְּרִבְרַב
 3 יְהוּדָה, דְאָמַר רַב יְהוּדָה, מוֹתֵר לֹא לְאָדָם לְהַמִּיל מוֹם בְּכֹר קוֹדֵם
 4 שְׂיֻצָא הַבְּכוֹר לְאוּרֵי הַעוֹלָם, שמתוך כך אינו מתקדש בכורה.
 5 והטעם שתקנה זו עדיפה מאשר מכירת אוחן אם הבכור לגוי, משום
 6 שבכור בעל מום ניתן לכהן, והמום מפקיעו רק מקדושת הקרבה.
 7 אבל מכירת אוחן אמו לגוי מפקיע קדושת הבכור לגמרי, ואינו ניתן
 8 לכהן.
 9 מקשה הגמרא: אם כן הָבָא נְמִי – גם לגבי מעשר בהמה בזמן הזה,
 10 מדוע תיקנו שלא יפרישוהו והפקיעו בכך מצות מעשר בהמה לגמרי,
 11 והרי אֲפִשֵׁר דְשָׂרִי בִיה מוּמָא מַעֲקִירָא – ניתן לתקן שיטילו מום
 12 בעשירי מתחילה, כדי שבצאתו ותחול עליו קדושת מעשר, לא
 13 יתקדש להקרבה, ולא יבואו בו לידי תקלה. מתרצת הגמרא: מִי יָדַע
 14 הִי נְפִיק – וכי יודע איזו בהמה תצא עשירית ותתקדש ויטיל בה מום
 15 קודם המעשר. וְכִי תִימָא דְמַפִּיק לִיה בְּרִישׁ עֲשָׂרָה – ואם תרצה
 16 לומר, שיטיל מום בבהמה מסימנת ואותה יוציא עשירית, והרי לֹא
 17 יִבְכַר בִּין מוֹב לְרַע' אָמַר רְחִמְנָא (ויקרא כז לג), דהיינו שלא יבחר
 18 איזו בהמה תצא מהדיר למעשר. וְכִי תִימָא אֲפִשֵׁר דְשָׂרִי בִיה מוּמָא
 19 בְּכֹלֵי עֲדָרִיה – ואם תרצה לומר, שנתקן שיטיל מום בכל הבהמות
 20 שבעדרו, כדי שלא תקדש אף אחת מהן לקרבן מעשר בהמה. אי
 21 אפשר לתקן כן, כי מְהֵרָה יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיַעֲרִיב בְּהֵמָה
 22 לְהַקְרִיבָהּ – ויהיה צורך בבהמות לקרבנות, וְלִיבָא – ואם יטיל מום
 23 בכל בהמותיו, לא תהיינה בהמות להקרבה.
 24 מקשה הגמרא: אם כן, הָבָא נְמִי – גם בְּכֹר בְּהֵמָה, לא יטיל בו מום
 25 קודם שיוולד, כי מְהֵרָה יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיַעֲרִיב בְּהֵמָה לְהַקְרִיבָהּ,
 26 וְלִיבָא – לא תהיינה בהמות להקרבה. מתרצת הגמרא: אֲפִשֵׁר
 27 בְּפִשְׁמִין, גם אם יטיל מום בכל בכורותיו, ישארו הפשוטין שאינן
 28 בכורות להקרבה. שבה הגמרא ומקשה: אם כן, הָבָא נְמִי לגבי מעשר
 29 בהמה בזמן הזה, מדוע חששו שלא יהיו קרבנות להקרבה, והרי
 30 אֲפִשֵׁר בְּלִקְוֹחִין [בהמות אלויות], שחיוב מעשר בהמה חל רק על
 31 בהמה שנולדה אצלו ולא על קניה. מתרצת הגמרא: פִּינָן דְאִיהוּ
 32 שָׂרִי בִיה מוּמָא בְּכֹלֵי עֲדָרִיה – אם יטיל מום בכל עדרו, והלקוחין
 33 מועטין, וְשִׁכְחִי מוּמִי דְפִסְלִי בְּקְדוּשִׁים – וגם מצוי מומים הפוסלים
 34 בקדשים, דְאִפִּילוּ דִּקְוִין שְׂבַעֲנָן נְמִי פִסְלִי – שהרי אף מום בקרום דק
 35 שבעין פוסל, לֹא שְׂכִיחִי – לא תהיינה מצויות בהמות הראויות
 36 להקרבה, ולכן לא תיקנו שיטיל מום בכל הבהמות שנולדו אצלו.
 37 שנינו במשנה: מעשר בהמה נוהג בחולין אֲבָל לֹא בְּמוֹקְדָשִׁין.
 38 הגמרא דנה בפטור מוקדשין ממעשר. מקשה הגמרא: מדוע הוצרך
 39 התנא להשמיענו שאין חיוב הפרשת מעשר במוקדשין – מבהמות
 40 קדשים, והלא פְּשִׁיטָא הוא, שהרי לֹא דִידִיה נִינְהוּ – בהמות אלו
 41 אינם שלו אלא של הקדש, ולמה יתחייב לעשרם. מתרצת הגמרא:
 42 משנתינו עוסקת בקדשים קלים, כגון בהמת שלמים, וְאִלִּיָּא דְרַבִּי
 43 יוֹסִי הַגָּלִילִי, דְאָמַר קְדוּשִׁים קְלִים מִמּוֹן בְּעָלִים הֵם – שייכים
 44 לבעליהם, דְתַנֵּינָא, נאמר לגבי שבעת הפקדון (ויקרא ה כא כב)
 45 נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וְיַעֲלֶה מַעַל בְּה' וְכַחַשׁ בְּעַמִּיתוֹ בְּפָקְדוֹן וְגו' וְנִשְׁבַּע
 46 עַל שֶׁקֶר, וְדוֹרְשִׁים תִּיבַת 'וכחש' לפניה ולאחריה, וכאילו נכתב 'בה'
 47 וכחש, 'בעמיתו וכחש', כלומר שכיחש גם בה' וגם בעמיתו, לְרַבּוֹת
 48 שוּמַר שִׁכַּר בְּפָקְדוֹן שֶׁל קְדוּשִׁים קְלִים, שחיוב חומש ואשם, כיון שְׁהוּן
 49 נחשבים מִמּוֹן בְּעָלִים, כלומר אם הפקיד בהמת שלמים אצל חבירו,
 50 וכפר השומר ונשבע שאינה אצלו ואחר כך הודה, משלם קרן חומש
 51 ומביא אשם, ואף שאין שבעים על קדשים, על קדשים קלים שהם
 52 ממון בעלים נשבעים, ונמצא שיש כאן הַכְּחָשָׁה בְה' והכחשה
 53 בעמיתו, דְבַרִּי רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי. וכיון שכן, סָלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא
 54 לְעֵשְׂרוֹ – היה עולה על הדעת לומר שחיובין במעשר בהמה, קָא
 55 מְשַׁמַּע לָן שאין מעשר נוהג בקדשים, ואפילו לא בקדשים קלים.
 56 שואלת הגמרא: וְאִימָא חֲבִי נְמִי – אולי נאמר שקדשים קלים חייבים
 57 במעשר, כיון ששייכים לבעליהם. משיבה הגמרא: הַעֲשִׂירִי יְהִיָּה
 58 קְדוּשָׁה אָמַר רְחִמְנָא (ויקרא כז לב), ונלמד מזה שחיוב מעשר חל רק

המשך ביאור למס' בכורות ליום שישי עמ' ב

12 בשנה, דהיינו שלא יתרום מן החדש על הישן, ולא לדבר אחר – ולא
13 לגבי חובת הפרשה ממין על מינו, ולכך אפשר לעשר ממין אחד על
14 מין אחר, כגון מכבשים על עזים.
15 הגמרא מבארת דין תרומת דגן ממין על שאינו מינו: תנן התם
16 (תרומות פ"ב מ"ד), אין תורמין ממין על שאינו מינו, ואם תרם
17 אין תרומתו תרומה. מבררת הגמרא, מנא הני מילי, אמר רבי אמי
18 אמר רבי ינאי, ואמרי לה אמר רבי אמי אמר רבי שמעון בן לקיש,
19 כתוב (במדבר יח יב) 'כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן, וכיון
20 שנאמר 'חלב' בתירוש ו'חלב' ביצהר, דרשו שביתור זה אמרה תורה
21 תן חלב לזה ו'חלב' לזה – הפרש מכל מין בפני עצמו חלק טוב
22 למעשר, ולא ממין על שאינו מינו.

1 (לב) וְכֹל מִעֵשֶׂר בְּקָר וְצֹאן, ומשמע שכל מיני הצאן נחשבים כמין
2 אחד לענין מעשר בהמה, ולכן כבשים ועזים מתעשרים מזה על זה.
3 מקשה הגמרא: אי ה"ב כל הנקרא 'צאן' מצטרף למעשר, ח"ד'ש ו'ישן
4 נמי נעשר מזה על זה, כיון ששניהם כלולים בשם 'צאן'. מתרצת
5 הגמרא: ה"א פתיב 'עֵשֶׂר תַּעֲשֶׂר', והוקש מעשר דגן למעשר בהמה,
6 שכשם שאין מפרישים מעשר דגן משנה אחת על חברתה, כך גם
7 במעשר בהמה.
8 תמזה הגמרא: ומה ראיית' למעט חדש וישן ולרבות עזים וכבשים,
9 ולא למעט עזים וכבשים ולרבות חדש וישן. מתרצת הגמרא: אמר
10 רבא, אמר קרא בהמשך הפסוק 'שנה שנה', ולומדים מכך שרק
11 ל'שנה הקשתיו – מעשר בהמה הוקש למעשר דגן רק לגבי דין התלוי